



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

**Afstandelijk of aanwezig: over de politieke dienstverlening van  
Nederlandse gemeenteraadsleden in de eigen gemeente**  
Covington, Ayla

**Citation**

Covington, A. (2024). *Afstandelijk of aanwezig: over de politieke dienstverlening van Nederlandse gemeenteraadsleden in de eigen gemeente.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3762646>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Bachelor Scriptie BSc Politicologie

Afstandelijk of aanwezig: over de politieke dienstverlening van Nederlandse gemeenteraadsleden in de eigen gemeente

Bachelor Project

24-05-2024

Ayla Covington, s3069141

Begeleider: Cynthia van Vonno

Woordenaantal: 7993

## Afstandelijk of aanwezig: over de politieke dienstverlening van Nederlandse gemeenteraadsleden in de eigen gemeente

### **Abstract**

*Constituency service* is een onderbelicht thema binnen de literatuur over politieke representatie. Onderzoeken die hier wel aandacht aan wijdden, gaan vaak over landen met een districtenstelsel en minder over landen die slechts één geografisch kiesdistrict kennen. Dit onderzoek probeert om een verklaring te vinden voor de verschillende mate van politieke dienstverlening van gemeenteraadsleden. Hieruit is gekomen dat vooral de grootte van een gemeente (gebaseerd op aantal raadsleden) invloed heeft op de mate van politieke dienstverlening die raadsleden aangeven uit te voeren bij hun inwoners. Andere factoren die bij nationale en regionale parlementen wel van invloed waren, blijken dat hier niet te zijn. Zo zijn opleidingsniveau, linksrechtspositie en type partij (lokaal/nationaal) niet van invloed op de mate van politieke dienstverlening. Dit onderzoek heeft ook een nieuwe dimensie toegevoegd aan het internationale debat over politieke dienstverlening: die van de verdeling tussen stedelijke en landelijke gebieden. Echter blijkt dat deze toevoeging geen invloed heeft op de mate van politieke dienstverlening van raadsleden. Het beeld van Nederland als land, waarin volksvertegenwoordigers nauwelijks aan politieke dienstverlening doen, wordt dus bevestigd.

*Constituency service* kan het best gezien worden als de politieke dienstverlening die volksvertegenwoordigers tonen binnen hun regio en de verschillende bezigheden die hierbij te pas komen. Deze dienstverlening maakt de democratie representatiever, doordat het de burgers er actief in probeert te betrekken (Arter, 2010). Volksvertegenwoordigers worden door de burgers gekozen om hun te vertegenwoordigen, en vervullen daarbij de wensen waarmee burgers hen op pad hebben gestuurd (Deschouwer et al., 2014). In de literatuur over politieke representatie komt vaak de vraag naar boven op welke groepen mensen volksvertegenwoordigers zich het meeste focussen: is dit de hele bevolking, enkel hun eigen kiezers, een specifieke groep (gekaracteriseerd door bijvoorbeeld gender of etniciteit), hun eigen partij of de mensen in hun district (Dudzińska et al., 2014). Politieke dienstverlening draait specifiek om de focus op de eigen regio. In het Verenigd Koninkrijk of Duitsland is deze regio duidelijk te linken aan de kiezers. Kiezers stemmen daar in geografische kiesdistricten, waardoor kieslijsten niet overeenkomen tussen deze districten. Een volksvertegenwoordiger die op het stembiljet staat in het ene district, is dus echt gebonden aan dit district en kan niet ook ergens anders verkozen worden. In landen als Nederland of Israël wordt het hele land als één kiesdistrict gezien. Wanneer er onderzoek gedaan wordt naar bijvoorbeeld de politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers, wordt er voor deze

landen vaak gekeken naar de regio waar de volksvertegenwoordiger vandaan komt (Dudzińska et al., 2014).

Volgens Crisp en Simoneau (2017) draait politieke dienstverlening om de activiteiten die een volksvertegenwoordiger uitvoert, die gaan over klachten of belangen van burgers die niet te maken hebben met beleid. Een volksvertegenwoordiger kan bijvoorbeeld inloopavonden organiseren voor de gemeenschap, jubilea of bruiloften van kiezers bezoeken of actief contact zoeken met de lokale media. Dit doet de volksvertegenwoordiger binnen de eigen regio. Deze regio wordt gezien als de plek waar volksvertegenwoordigers vandaan komen, of de plek die zij op een geografische kieslijst vertegenwoordigen. In het Verenigd Koninkrijk is dit bijvoorbeeld de *constituency* waar een volksvertegenwoordiger voor uit komt. Nederlandse Tweede Kamerleden worden niet verkozen vanuit een district, hoewel het land formeel gezien 19 kiesdistricten heeft, wordt bij de nationale zetelverdeling het gehele land als één district genomen (Thomassen & Andeweg, 2004). Bij gemeenteraadsleden is deze geografische binding een stuk duidelijker, doordat dit op een kleinere schaal is dan het nationale niveau. Bij gemeenteraadsleden is het district namelijk gewoon de gemeente in welke zij werken.

Over de jaren heen zijn er binnen dit onderwerp, als onderdeel van onderzoeken naar representatie, vele verschillende invalshoeken gebruikt. Zo is er gekeken naar politieke dienstverlening van nationale volksvertegenwoordigers, waaruit bleek dat Britse parlementariërs  $\frac{1}{3}^e$  van hun tijd aan politieke dienstverlening besteden (Norris, 1997), en dat in Canada de financiële context erg belangrijk was voor de mate van politieke dienstverlening die volksvertegenwoordigers uitvoeren (Franks, 2007). Andere onderzoekers hebben gekeken naar lagere bestuursniveaus, zo kwam Patzelt (2007) erachter dat de manier waarop volksvertegenwoordigers verkozen zijn (direct of indirect) uitmaakt voor de hoeveelheid politieke dienstverlening in Duitse deelstaten, en Cain et al. (1984) toonden aan dat volksvertegenwoordigers die in Amerikaanse deelstaten met een veiligere zetel (een zetel die minder waarschijnlijk is om naar een andere kandidaat te gaan) minder politieke dienstverlening uitvoerden. Verder zijn er ook onderzoekers die hebben gezocht naar verklaringen voor de verschillen in politieke dienstverlening tussen sub-nationale niveaus binnen een land. Zo blijkt de reputatie van een volksvertegenwoordiger in een van de vier landen van het Verenigd Koninkrijk, veel meer van belang te zijn voor verkiezing dan binnen Schotland en Wales dan in de andere landen (Russel & Bradbury, 2007).

Deze vergelijkende blik wordt ook tussen landen doorgezet, door o.a. Heithusen et al. (2004), die Australië, Ierland, Nieuw-Zeeland en enkele andere landen met elkaar vergelijken en erachter komen dat ook volksvertegenwoordigers in landen met sterke partijstelsels aan politieke dienstverlening doen. Veruit het grootste onderzoek over politieke dienstverlening is dat van André et al. (2014), waar de

politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers van 15 verschillende Europese landen met elkaar is vergeleken. Deze volksvertegenwoordigers kwamen uit zowel de nationale, als de regionale politiek, wat dit onderzoek een van de weinigen maakt die ook tussen bestuursniveaus kijkt naar verbanden. Een ander nieuw perspectief dat dit onderzoek bracht was het gebruik van landen met verschillende politieke inrichtingen. Zo zijn er landen gebruikt die werken met geografische kiesdistricten, maar ook waar het gehele land één kiesdistrict was, er zijn zowel landen met een federale als gecentraliseerde overheid gebruikt en in deze federaties zijn dus ook de regionale volksvertegenwoordigers meegenomen (zoals in bijvoorbeeld Duitsland). De grootste bevinding van dit onderzoek was dat regionale volksvertegenwoordigers meer doen aan politieke dienstverlening dan hun nationale collega's.

De onderzoeken die tot nu toe zijn gedaan op lagere niveaus dan het nationale (zoals deelstaten, provincies of gemeenten), zijn voornamelijk gedaan in landen met een federaal stelsel, of duidelijke geografische kiesdistricten (Duitsland, de VS of het VK). Een van de laagste politieke niveaus – de gemeente – is hierbij nauwelijks aan bod gekomen, terwijl juist dit niveau ook van grote interesse kan zijn. Gemeenteraadsleden staan het dichtst bij de bevolking zelf, en de beslissingen die op gemeenteniveau gemaakt worden hebben vaak veel impact op de directe leefomstandigheden van burgers (van der Meer & Kolk, 2016) Het is dan ook erg interessant om te kijken naar welke vormen van politieke dienstverlening gemeenteraadsleden uitvoeren en hoeveel tijd zij hieraan besteden, gezien dit in eerdere onderzoeken nog niet op het niveau van de gemeente is gedaan. Daarbij kijkt dit onderzoek vooral ook naar de verklarende factor achter het wel of niet doen van politieke dienstverlening en welke kenmerken tot dit besluit leiden. Uiteindelijk brengt dat ons tot de vraag: wat verklaart de mate van politieke dienstverlening van raadsleden in hun gemeente?

### **Theoretisch kader**

Wanneer het over politieke dienstverlening gaat, zijn er vele verschillende vormen van politieke diensten die hieronder vallen. Searing (1985) is hiervoor met een typologie gekomen die al deze diensten toewijdt aan de aanwezigheid van twee verschillende soorten volksvertegenwoordigers. Zij geven beiden een andere invulling aan de manier waarop politieke dienstverlening ten uitvoering komt. Dit zijn *welfare officers* en *local promoters*. De welzijnsfunctionaris is hierbij een volksvertegenwoordiger die veel een-op-een contact heeft met de lokale burgers. Deze spreekt veel met kiezers en brengt hun persoonlijke problemen aan het licht. Zij helpen de lokale kiezers om het politieke systeem in hun voordeel te gebruiken. Hierbij zijn bijvoorbeeld spreekuren of het bieden van hulp aan individuele kiezers goede voorbeelden. De lokale promotor doet een stuk minder met de persoonlijke klachten van de kiezers. Zij kijken voornamelijk naar de collectieve behoeftes in de regio, op politiek, economisch en sociaal gebied. Aan de andere kant zien de lokale promotors niet de problemen van het individu, maar het

functioneren van lokale organisaties als hun verantwoordelijkheid (Searing, 1985). Een lokale promotor zou zich eerder bezighouden met het geven van lezingen of het bezoeken van ondernemers en lokale actiegroepen. Deze twee typen van volksvertegenwoordiger zijn waarschijnlijk ook terug te vinden op het gemeenteniveau. Hier is eveneens de mogelijkheid voor raadsleden om zich juist meer bezig te houden met persoonlijke problemen van inwoners (denk aan huurproblemen of overlast), of juist te focussen op dingen die er eerder zijn voor het algemeen belang van de gemeente (de vestiging van bedrijven of het in stand houden van verzorgingstehuizen).

De motivaties voor een volksvertegenwoordiger om aan politieke dienstverlening te doen bij de kiezers in de eigen regio zijn veelzijdig (Norris, 1997; Arter, 2017). Norris onderzocht waarom (Britse) volksvertegenwoordigers de tijd vrijmaken voor politieke dienstverlening, gezien hun agenda vaak al overvol staat. De verschillende beweegredenen van volksvertegenwoordigers zijn hiervoor allemaal bekeken en getoetst op basis van beschikbare data. Een volksvertegenwoordiger kan voornamelijk uitgaan van een electorale prikkel. Voor politici is het behouden van de eigen zetel noodzaak nummer één. Dit hopen zij te doen door bijvoorbeeld politieke diensten te verlenen aan burgers. Dit is een manier om een (persoonlijke) binding te creëren met de lokale kiezers, zodat die hen in de toekomst weer hun stem toevertrouwen (Cain et al., 1984). Een andere vorm van deze binding vindt juist plaats binnen de partij. Volksvertegenwoordigers willen niet dat de partij iemand anders op hun plek op de lijst zet. Door zichzelf te tonen als erg betrokken bij de burgers kunnen zij zich indekken tegen impopulaire beleidsmaatregelen die getroffen moeten worden, en zo dus van belang zijn voor de partij (Norris, 1997). Vooral binnen landen waar er binnen de lijst competitie mogelijk is wordt er een hoge mate van politieke dienstverlening verwacht, gezien geen enkele kandidaat zeker is van een plekje op de lijst (Curtice & Phillips Shively, 2009). Beide redenen zijn toe te passen op het gemeenteniveau. De totstandkoming van partijlijsten van gemeenten is op gemeentelijk niveau hetzelfde als op nationaal niveau. Verder is er dezelfde mate van dreiging met een lagere plaatsing of verwijdering van de lijst (Lipschits, 1963).

Een andere motiverende factor waarvan volksvertegenwoordigers aangeven dat het hen leidt tot het doen van meer politieke dienstverlening is de prikkel rondom carrièreontwikkeling. Deze prikkel is lastiger om terug te brengen naar het bestuursniveau van de gemeente. Norris (1997) geeft aan dat in het nationale parlement nieuwe volksvertegenwoordigers vaak nog niet de belangrijkste taken aangewezen krijgen, en dus juist de tijd hebben om om te gaan met de inwoners van hun district. Hierbij wordt er voornamelijk verwezen naar voorgaand werk dat een volksvertegenwoordiger eventueel in de regio gedaan heeft, bij bijvoorbeeld de provincie of de gemeente. Doordat in deze studie gekeken wordt naar het gemeenteniveau valt er moeilijk door te redeneren naar lagere niveaus. Wat echter wel kan is de andere kant op kijken, de functie van raadslid kan juist als opstap naar een hogere zetel worden gezien.

Op deze manier kan er gezegd worden dat raadsleden onder de mensen een goede reputatie willen hebben, in de hoop dat dit hun in latere verkiezingen (op hogere bestuursniveaus) hulp gaat bieden.

Als laatste wordt ook de prikkel van psychologische ‘beloning’ genoemd als motivatie voor politieke dienstverlening. Dit houdt in dat volksvertegenwoordigers het simpelweg fijn vinden om mensen te kunnen helpen. Zij geven aan hun werk te doen wegens de hulp die ze kunnen bieden en de dankbaarheid die daaruit voortkomt (Norris, 1997). Zo geven de volksvertegenwoordigers aan dat zij het fijn vinden om inwoners uit hun eigen regio te helpen met persoonlijke problemen. Denk hierbij aan het helpen met het vinden van huisvesting, of passende gezondheidszorg. De Britse parlementariërs uit het onderzoek van Norris (1997) vonden deze delen van politieke dienstverlening een enorme beloning in hun werk. Deze psychologische beloning geldt evengoed voor gemeenteraadsleden, er is geen reden om te denken dat zij minder tevredenheid uit hun baan weten te halen dan leden van andere bestuursniveaus. De motivaties die volksvertegenwoordigers kunnen hebben om aan politieke dienstverlening te doen, zijn dus vaak om zichzelf verder te helpen, inde carrière of bij toekomstige verkiezingen. Desondanks zien sommige volksvertegenwoordigers politieke dienstverlening ook als een manier van teruggeven en luisteren naar de kiezers die hen verkozen hebben. Deze motivering tot politieke dienstverlening komt erg overeen met de bevindingen van Raunio and Ruotsalainen (2018). Zij deden onderzoek naar de motivaties van Finse volksvertegenwoordigers om aan politieke dienstverlening te doen en of er eventueel verklarende factoren zouden zijn voor het wel of niet doen hiervan. Hieruit kwam dat er nauwelijks variatie zat in de mate van politieke dienstverlening én de vormen in welke dit gedaan werd, onder de 200 ondervraagde Finse volksvertegenwoordigers, wanneer er gekeken werd naar motivaties als ‘zekerheid van de zetel’.

## **Verwachtingen**

De verschillende motivaties van gemeenteraadsleden om aan politieke dienstverlening te doen, kunnen erg uiteenlopen. Zo kan de verschillende mate van dienstverlening voortkomen uit verschillen op andere niveaus. Het kan liggen aan individuele en persoonlijke verschillen van raadsleden, zoals hun opleidingsniveau of gender, maar ook in een bredere context of hun partij wel of geen nationale tak heeft<sup>1</sup>. De verschillen in hoeveelheid van dienstverlening die een raadslid uitvoert, kan ook voortkomen uit het grotere plaatje: de gemeente waar een raadslid voor werkt. Zo kan het ook zijn dat de grootte van de gemeente, of diens geografische ligging van invloed zijn op de hoeveelheid tijd die gemeenteraadsleden besteden aan politieke dienstverlening.

<sup>1</sup> Twee andere mogelijke invloeden op de mate van politieke dienstverlening van raadsleden in hun gemeenten zijn gender en beroep. Eerder onderzoek op nationaal niveau (Norris & Lovenduski, 1994) toont aan dat vrouwelijke volksvertegenwoordigers twee keer zoveel tijd spendeerden aan het werk in hun district dan hun mannelijke collega's. Een andere mogelijke verklaring voor de mate van politieke dienstverlening van raadsleden is of zij een ander beroep naast het raadslidmaatschap hebben. Deze andere functie beperkt het aantal uur dat raadsleden aan hun baan kunnen besteden, en indirect ook de hoeveelheid tijd die zij over houden voor politieke dienstverlening. In dit onderzoek konden gender en beroep helaas niet meegenomen worden als hypothese, gezien deze informatie ontbrak uit de verzamelde data.

Zoals onder andere André et al. (2014) aangeven staat de lokale politiek dichterbij de burgers dan de nationale politiek. In het alledaags leven merken mensen er vaak meer van wanneer er een beslissing wordt genomen in de lokale politiek (zowel op economisch, cultureel en sociaal beleid), dan op landelijk niveau. Als mensen dan ook tegen problemen aanlopen, zullen zij sneller geneigd zijn om naar gemeentelijke ambtenaren te stappen, dan naar nationale. Eerder onderzoek toont dan ook aan dat volksvertegenwoordigers minder politieke dienstverlening uitvoeren in grotere districten, gezien de persoonlijke reputatie er minder toe doet (Carey & Shugart, 1995). Dit onderzoek is uitgevoerd in landen waar het nationale parlement verkozen wordt door *single-* of *multi-member-districts*. Dit houdt in dat de verkozen volksvertegenwoordigers in het nationale parlement specifiek gekozen zijn namens een geografische regio. Dit is dus anders dan landen als Nederland of Israël waar het gehele land als kiesdistrict telt. Dit maakt de uitkomst van het onderzoek niet minder relevant. Er komt naar voren dat volksvertegenwoordigers die een grotere lokale gemeenschap vertegenwoordigen, hun tijd minder investeren in politieke dienstverlening. Overigens toont het onderzoek van Haughey (2017) naar de mate van politieke dienstverlening tussen zowel district-gekozen en landelijke Ierse volksvertegenwoordigers, dat volksvertegenwoordigers met een expliciete link naar een district veel meer aan politieke dienstverlening doen. Een landelijke volksvertegenwoordiger besteedt daar gemiddeld 21 uur per week aan, terwijl district-gekozen vertegenwoordigers 30 uur per week aan politieke dienstverlening besteden. Verder moet ook benoemd worden dat niet iedere inwoner contact zoekt met hun raadslid, maar gemiddeld gezien is dit in gemeenten met meer inwoners dus ook hoger dan in gemeenten met minder inwoners. De grootte van een kiesdistrict (of gemeente) wordt dus verwacht een negatief effect te hebben op de mate van politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers. Hieruit volgt dan ook de eerste hypothese:

*H1: Gemeenteraadsleden uit kleine gemeenten doen meer aan politieke dienstverlening voor hun inwoners dan gemeenteraadsleden uit grote gemeenten.*



Een andere mogelijke verklaring voor verschillen in de hoeveelheid politieke dienstverlening die raadsleden uitoefenen is de ligging van de gemeente in Nederland. De afgelopen jaren is de discussie over de denkbeeldige scheidslijn tussen randstad (het stedelijke gebied in het westen van het land (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2000)) en de regio weer meer opgeblaasd zo stelt Smit (2018). Vooral op landelijk niveau zijn deze verschillen aangehaald, om aan te tonen dat het dichtbevolkte westen van het land zichzelf een stuk meer voortrekt dan de achtergestelde, rurale provincie (De Lange et al., 2022). Uit onderzoek naar de politieke dienstverlening van nationale parlementsleden is dit onderscheid vooral goed terug te zien. Van de Kamerleden uit de randstad vindt slechts 14% het belangrijk om hun regio te vertegenwoordigen, dit tegenover een percentage van 44% voor Kamerleden die niet uit de randstad komen (Andeweg & Van Vonno, 2018). Dit toont aan dat er duidelijk een ander sentiment hangt bij Kamerleden uit de regio om hun eigen gebied goed te vertegenwoordigen. Deze lijn kan doorgetrokken worden naar het gemeentelijke niveau. Sinds er is gebleken dat Kamerleden uit het landelijke en stedelijke gebied de eigen rol van vertegenwoordiging anders invullen, is er ook een grote kans dat gemeenteraadsleden dit zo ervaren. Dit effect kan ook verwacht worden om versterkt te worden, gezien een gemeente over het algemeen in zijn geheel in landelijk, dan wel stedelijke gebied ligt. De mate van politieke dienstverlening zou van elkaar verschillen, gezien de volksvertegenwoordigers uit deze twee gebieden dat op een andere manier invullen. Hieruit volgt de tweede hypothese:

*H2: Gemeenteraadsleden uit gemeenten in landelijk gebied doen meer aan politieke dienstverlening voor hun inwoners dan gemeenteraadsleden uit gemeenten in stedelijk gebied.*

Op gemeentelijk niveau zijn er twee soorten politieke partijen: nationale partijen en lokale partijen. Een nationale partij is een partij die ook verkiesbaar is bij Tweede Kamer verkiezingen. De partij is vertegenwoordigd (of vertegenwoordigd geweest) in de nationale politiek en de ideologie die zij daar hanteren wordt ook op het gemeentelijke niveau toegepast. Lokale partijen daarentegen komen enkel in de gemeente in kwestie voor. Zij staan erom bekend zich voornamelijk te focussen op lokale problemen, die op provinciaal of nationaal niveau niet aangepakt worden. Een ander motief voor volksvertegenwoordigers om bij een lokale partij aan te sluiten is om zich met een apolitieke boodschap te profileren (Boogers et al. 2007). Onderzoek toont verder ook aan dat raadsleden van lokale fracties gemiddeld meer tijd per week besteden aan contact met inwoners en het bijwonen van bewonersgroepen, dan dat hun tegenhangers van partijen met ook een nationale fractie doen (Jansen, Denters & Van Zuydam, 2020). De derde hypothese luidt:

*H3: Gemeenteraadsleden van een lokale partij doen meer aan politieke dienstverlening binnen de eigen gemeente dan gemeenteraadsleden wiens partij ook een nationale afdeling kent.*

De volgende hypothesen draaien meer om de persoonlijke kenmerken van individuele raadsleden. Eerdere onderzoeken naar lokale politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers hebben gekeken naar de invloed van links-rechtsplaatsing op politieke dienstverlening. Deze links-rechtsschaal wordt meestal als volgt uitgelegd: de linkerkant wil de verzorgingsstaat uitbreiden, waar de rechterkant deze juist wil inperken. Uit deze eerdere onderzoeken zijn tot nu toe wisselende resultaten uitgekomen. André et al. (2014) geven aan dat de links-rechts positie van een partij nauwelijks invloed heeft op de mate van politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers van die partij. Hiertegenover geven Cain et al. (1987) aan dat rechtse volksvertegenwoordigers (in hun geval Amerikaanse republikeinen en Britse conservatieven) over het algemeen minder geneigd zijn om veel politieke diensten te verlenen aan de inwoners van hun district dan linkse volksvertegenwoordigers (democraten en de arbeiderspartij). Dit komt volgens Cain et al. doordat de linkse volksvertegenwoordigers sneller bereid zijn om de inwoners van hun gemeente te helpen om voordelen halen uit de verzorgingsstaat. Hoewel de meerderheid van wet- en regelgeving rondom de verzorgingsstaat op nationaal niveau wordt uitgevaardigd, is het dus gebleken dat het de lokaal gebonden volksvertegenwoordigers zijn die hun burgers helpen het te begrijpen. De resultaten van Cain et al. (1987) worden hier aangehouden en vormen de vierde hypothese:

*H4: Gemeenteraadsleden aan de linkerkant van het politieke spectrum doen meer aan politieke dienstverlening binnen hun gemeente dan gemeenteraadsleden aan de rechterkant van het politieke spectrum.*

Een ander onderscheid dat gemaakt kan worden tussen gemeenteraadsleden is hun opleidingsniveau. Net zoals bij de invloed van links-rechtspositie op de mate van politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers, is er ook rond opleidingsniveau geen wetenschappelijke consensus. In Kenia is er een onderzoek uitgevoerd naar de invloed van opleidingsniveau op de politieke dienstverlening van nationale parlementsleden (Munyao & Kasyula, 2021). Hieruit kwam dat de mate van politieke dienstverlening die volksvertegenwoordigers uitoefenen niet afhankelijk is van hun opleidingsniveau. Dit staat haaks tegenover de resultaten van het onderzoek van Jansen, Denters en van Zuydam (2020) naar de ambten van raadsleden, wethouders en burgemeesters. Hoewel hun onderzoek enkel ging over het aantal uren dat gemeenteraadsleden besteedden aan hun baan, en niet de mate van politieke dienstverlening die zij toonden, geeft het wel een heel ander beeld. In dat onderzoek wordt aangegeven dat hoe hoger het opleidingsniveau van het raadslid, hoe minder uur per week zij gemiddeld besteden aan hun raadslidmaatschap. Een gemeenteraadslid met enkel een basisschool/vmbo opleiding besteedt gemiddeld 23 uur per week aan het raadslidmaatschap, tegenover een gemiddelde van 21 uur voor raadsleden met een MBO-opleiding, 19 uur na de afronding van een HBO-opleiding en 18 uur per week voor raadsleden met een (post-)WO-opleiding (Jansen, Denters en van Zuydam 2020). Er is dus een groot verschil te zien in de resultaten van deze twee onderzoeken, maar ze onderzoeken ook niet exact

hetzelfde. Gezien het onderzoek van Jansen, Denters en van Zuydam (2020) wel de specifiekere focus heeft van gemeenteraadsleden, zullen hun bevindingen genomen worden als basis voor de laatste hypothese:

*H5: Laagopgeleide gemeenteraadsleden doen meer aan politieke dienstverlening in hun gemeente dan hoogopgeleide gemeenteraadsleden.*

### **Casusselectie: Nederlandse gemeenteraadsleden**

De onderbouwing voor de keuze voor Nederlandse gemeenteraden in dit onderzoek heeft meerdere redenen. Allereerst zijn Nederlandse gemeenten onderling allemaal gelijk. Er zijn geen gemeenten waarvan de belangen op andere niveaus zwaarder wegen en in principe hebben alle gemeenten dezelfde bevoegdheden. Alle gemeenten van Nederland hebben dezelfde bevoegdheden, waardoor het een eenduidige maatstaf is. Daarbij zijn deze bevoegdheden duidelijk afgebakend (Andeweg et al., 2020). Ten tweede is de structuur van gemeenteraden vergelijkbaar met de structuur van het parlement op nationaal niveau. Beginnend bij het kiesstelsel, dat overeenkomt op alle bestuurslagen van de Nederlandse politiek. Er wordt gewerkt met een lijststelsel, waar partijen mensen verkiesbaar kunnen stellen, vervolgens kunnen kiezers hier op een persoon op de lijst stemmen. Alhoewel deze persoon wel namens een partij in het vertegenwoordigingsorgaan (de Kamer, of gemeenteraad) zit, is de zetel officieel op naam van de kandidaat zelf. Na verkiezingen wordt er op alle niveaus gezocht naar een coalitie van partijen, in de hoop de meerderheid van de raad te kunnen binden aan een variant van een regeerakkoord. Net zoals bij ministers in het nationale parlement mogen raadsleden die toetreden tot het college van Burgemeester en Wethouders niet aanblijven als raadslid (Andeweg et al., 2020). Door deze overeenkomst zijn de resultaten van dit onderzoek te vergelijken met die van eerder onderzoek naar politieke dienstverlening in het nationale parlement. Dit kan van interesse zijn voor toekomstige onderzoeken en om de verschillende bestuurslagen in perspectief met elkaar te zetten. Verder komen bijna alle nationale politieke partijen ook terug in de gemeentelijke besturen. Om deze redenen zijn Nederlandse gemeenten een uitstekende casus om te controleren of de trends op (cross-)nationaal niveau ook terug te vinden zijn op lokaal niveau. Verder worden Nederlandse gemeenteraadsleden direct gekozen, ervoor zorgend dat het mandaat van de bevolking heel duidelijk naar voren komt, ten opzichte van de Eerste Kamer welke via indirecte verkiezingen gekozen wordt. De Nederlandse lokale politiek is dan ook een representatieve casus voor de lokale politiek in vergelijkbare landen, voornamelijk wanneer hier geen sprake is van een federaal stelsel. Het lokale bestuursniveau is heel duidelijk gedecentraliseerd vanuit de overheid (vooral in het afgelopen decennium), waardoor de bevoegdheden van gemeenten groot zijn. De Nederlandse nationale casus is in eerder onderzoek van André et al. (2014) ook al onderzocht, maar in een vergelijkend onderzoek met andere landen en niet als enkele casus. Dit zorgt ervoor dat er een vergelijking gemaakt kan worden tussen de resultaten van dit

onderzoek (op gemeentelijk niveau) en het onderzoek van André et al. op nationaal niveau. Daarbij komt het voordeel dat André et al. gebruik hebben gemaakt van dezelfde PartiRep vragen, waardoor de vraagstelling tussen beiden onderzoeken consistent is.

Een andere interessante factor is dat de bestaande literatuur over representatie, en in het bijzonder politieke dienstverlening, vaak een stellig standpunt inneemt rondom deze vorm van representatie in Nederland. In Nederland is de representatie van geografisch gebonden onderwerpen door individuele volksvertegenwoordigers een stuk minder ontwikkeld dan in andere West Europese parlementaire democratieën (Thomassen & Andeweg, 2004). Dit is dus een groot verschil met andere landen en Nederland wordt dan ook met regelmaat aangewezen als een land waar geen tot nauwelijks sprake is van politieke dienstverlening door volksvertegenwoordigers. Daarbij worden de nationale volksvertegenwoordigers in Nederland, ondanks het bestaan van kieskringen, landelijke gekozen en niet via lokale districten (Andeweg & Van Vonno, 2018). Door de Nederlandse casus te nemen wordt deze theorie op scherp gezet. Nederlandse Kamerleden blijken dus erg weinig waarde te hechten aan politieke dienstverlening, de vraag is echter of dit hetzelfde is bij gemeenteraadsleden. Verder kijkt dit onderzoek ook naar eventuele onderlinge verschillen in de mate van politieke dienstverlening die gemeenteraadsleden doen.

Voor dit onderzoek wordt gebruikgemaakt van data uit de 2010 gemeenteraden PartiRep enquête. Deze enquête is voorgelegd aan een, door middel van een gestratificeerde steekproef, geselecteerde groep gemeenteraadsleden op basis van gemeentegrootte. Met een oorspronkelijke N van 2000, en een respons van 26% raadsleden die de enquête hebben geopend (in totaal heeft 20% deze afgemaakt) zijn er 407 individuele antwoorden. Bovenal is het thema van politieke dienstverlening erg uitgebreid behandeld in de vragen aan de gemeenteraadsleden, waardoor deze dataset uitermate geschikt is voor dit onderzoek.

### **Operationalisering: politieke dienstverlening**

De verschillende begrippen die terugkomen in de hypothesen zijn allemaal ook voorgekomen in de PartiRep dataset. Hierdoor is de operationalisering van de verschillende hypothesen goed door te voeren. De afhankelijke variabele, politieke dienstverlening van raadsleden wordt getoetst met de antwoorden op vraag 15 uit de PartiRep enquête:

Hieronder staan enkele van de zaken die raadsleden buiten de verkiezingscampagne kunnen doen om contact te houden met de kiezers in hun gemeente. Kunt u voor elk van deze aangeven

of u dit werkelijk doet, zou overwegen, of nooit zou doen? (Inter University Attraction Pole & Van Vonno, unpublished)

De subvragen bij deze vraag zijn zeer breed, van het bijwonen van huwelijken en jubilea, tot lezingen geven en vaste spreekuren houden. In totaal zijn er negen verschillende vormen van politieke diensten uitgelicht in de vragen, exclusief de optie voor raadsleden om zelf nog toevoegingen aan de lijst te doen.

- a. Huwelijken, jubilea en begrafenissen in uw streek of gemeente bijwonen (of brieven met gelukswensen of condoleances verzenden)
- b. Bij (kleine groepjes van) kiezers aan huis gaan om te spreken over hun wensen en zorgen
- c. Lezingen geven en deelnemen aan debatavonden
- d. Een persoonlijke nieuwsbrief en/of *direct mailing* rondzenden
- e. Vaste spreekuren houden waarop kiezers langs kunnen komen
- f. Het adverteren van uw hulp aan individuele kiezers bij hun contacten met de overheid (bijv. in krantenadvertenties of door wijken te bezoeken)
- g. Bekendheid geven aan uw successen in het behalen van voordelen voor uw gemeente
- h. Ondernemers en lokale actiegroepen in uw gemeente ontmoeten
- i. Contact opnemen met de plaatselijke media (Inter University Attraction Pole & Van Vonno, unpublished)

Deze antwoorden komen erg overeen met de verschillende typen van politieke dienstverlening die Searing (1985) benoemd. Zo zijn het bezoeken van huwelijken of het adverteren van individuele hulp typische voorbeelden van Searing's *welfare officer*. Het geven van bekendheid aan de eigen successen of ontmoetingen organiseren met ondernemers en lokale actiegroepen zijn juist kenmerkend voor de rol van *local promotor*. Voor dit onderzoek zal echter de aller breedste categorie van politieke dienstverlening aangehouden worden, waarbij alle typen meegenomen worden. Op die manier wordt iedere vorm van politieke dienstverlening gemeten, hoe groot of klein dan ook. De respondenten beantwoorden de bovenstaande vragen met hoe vaak (als ze dit al doen) zij op deze manieren aan politieke dienstverlening doen binnen hun gemeente. Hierbij kunnen raadsleden aangeven of zij dat eenmaal in de week, eenmaal in de twee weken, eenmaal per maand of eenmaal per drie maanden doen. Op deze manier kan er zichtbaar een verschil in politieke dienstverlening aangetoond worden. Hoe vaker raadsleden aangeven zulke acties te ondernemen, hoe meer politieke dienstverlening zij zijn binnen hun gemeente doen.

De antwoorden op alle losse vragen zijn samengevoegd tot een nieuwe variabele die de gemiddelde mate van politieke dienstverlening van een gemeenteraadslid weergeeft. Dit gemiddelde is dan een combinatie van alle mogelijke manieren van dienstverlening, gezien het onderscheid hiertussen niet relevant is voor dit onderzoek. De antwoordcategorie 'overweeg dit', die aangeeft dat raadsleden de

betreffende vorm van dienstverlening nu niet uitvoeren, maar wel zouden overwegen in de toekomst, is gecodeerd als ‘nooit’, immers doen raadsleden dit op het moment nog niet. De ontbrekende waarden worden in het berekenen van dit gemiddelde niet meegenomen en de som wordt simpelweg door een minder grote hoeveelheid losse antwoorden gedeeld. Hierdoor komen er geen extra ontbrekende waarden doordat het ene raadslid hier niet geantwoord heeft en het andere raadslid daar niet. In eerste instantie was hier geen rekening mee gehouden, maar dit zorgde voor onnodig veel ontbrekende informatie.

De eerste onafhankelijke variabele die in dit onderzoek naar voren komt is gemeentegrootte. Zoals eerder aangegeven is de dataset van PartiRep (2010) een gestratificeerde steekproef. Hierbij is de grootte van gemeenten gebaseerd op het aantal raadsleden dat in de gemeenteraad zitten. Deze aanduiding van grootte zal dan ook voor de eerste hypothese aangehouden worden. Een Nederlandse gemeenteraad heeft tussen de 9 en 45 leden (Andeweg et al., 2020). In de dataset van PartiRep zijn deze opgesplitst in vier categorieën: klein – tot 17 raadsleden (1), middelklein – tussen de 19 en 29 raadsleden (2), middelgroot – tussen de 31 en 37 raadsleden (3) en groot – meer dan 39 raadsleden (4). Deze categorieën zullen in dit onderzoek ook gehanteerd worden. De vier categorieën werden als volgt gerepresenteerd in het onderzoek:

1. Klein – 121 raadsleden
2. Middel-klein – 235 raadsleden
3. Middel-groot – 78 raadsleden
4. Groot – 79 raadsleden

De tweede onafhankelijke variabele draait om de verdeling tussen landelijk en stedelijk gebied. Hiervoor wordt eveneens een dichotome variabele aangemaakt. Bij alle gemeenten die zijn meegenomen in dit onderzoek is individueel nagelopen of deze liggen in een stedelijk of een ruraal gebied. Hierbij wordt er gekeken naar het aantal adressen per vierkante kilometer ( $\text{km}^2$ ) in de gemeente (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Gemeenten tot 1250 adressen per  $\text{km}^2$  worden geclassificeerd als ruraal en gemeenten met adressen boven de 1250 per  $\text{km}^2$  als stedelijk. Dit is een sterker onderscheid dan dat van randstad en platteland, gezien ook de randstad gemeenten zonder steden kent (Waddinxveen) en de regio buiten de randstad ook stedelijke gebieden kent (zoals de gemeente Arnhem). Wanneer wel het onderscheid randstad/niet-randstad aangehouden zou worden zou deze variabele niet geïnterpreteerd kunnen worden zoals deze bedoeld is. Dit onderzoek probeert er namelijk achter te komen of de landelijkheid van een gemeente uitmaakt voor de mate van politieke dienstverlening die raadsleden doen. Gezien de data van PartiRep uit 2010 komt is het consistent om de adressen per  $\text{km}^2$  uit 2010 te gebruiken. Deze wens wordt nog eens versterkt door het aantal gemeenten die sinds 2010 gefuseerd zijn. Hiervoor is informatie uit de door het CBS gepubliceerde reeks *Gemeenten op Maat* (2010) gebruikt. Dit zijn een reeks documenten die per gemeente de staat van zaken presenteert, inclusief de voor dit

onderzoek benodigde informatie. Hieruit is vervolgens een dichotome variabele 'locatie' gecodeerd met landelijke (0) en stedelijke (1) gemeenten. Er zijn in dit onderzoek 290 raadsleden uit landelijke en 223 raadsleden uit stedelijke gemeenten meegenomen.

De volgende onafhankelijke variabele draait om het partijlidmaatschap van de gemeenteraadsleden. In de vragenlijst die zij voorgelegd hebben gekregen is hen ook gevraagd van welke partij zij lid zijn. Vervolgens is dit in de dataset gecodeerd als een dichotome variabele waarin de raadsleden ofwel van een lokale partij (0), ofwel van een nationale partij (1) komen. Van alle respondenten waren er 116 lid van een lokale partij en 397 van een nationale partij.

Als vierde is er de onafhankelijke variabele links-rechtsplaatsing, waarbij de ideologische positie van raadsleden op het politieke spectrum wordt bekeken. In de enquête wordt er gevraagd naar de plaatsing van zichzelf, de eigen partij, kiezers van de eigen partij en alle kiezers. Gezien dit onderzoek gaat over individuele raadsleden en wat hen motiveert om aan politieke dienstverlening te doen, wordt enkel de zelfplaatsing op de links-rechtsschaal meegenomen. Dit is gemeten op een schaal van tien punten, waar de 0 stond voor links en de 10 voor rechts. De gemiddelde positie van een raadslid uit dit onderzoek was 4.98, wat praktisch gelijk aan de mediane positie (5) is.

De laatste onafhankelijke variabele kijkt naar het opleidingsniveau van de gemeenteraadsleden. De respondenten is gevraagd naar hun hoogst behaalde opleiding, waar de categorieën aflopen van het behalen van een universitaire opleiding, tot het afronden van de basisschool. In de dataset is dit vervolgens gegroepeerd naar drie categorieën: laag (basis- en middelbaar onderwijs), middelbaar (non-universitair hoger onderwijs) en hoog (universitair onderwijs) (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019). De raadsleden waren als volgt over deze categorieën verdeeld: 60 raadsleden met basis- of middelbaar onderwijs, 68 raadsleden met non-universitair hoger onderwijs en 159 raadsleden met een universitaire opleiding.

## **Resultaten**

De negen aparte vragen over de mate van politieke dienstverlening van raadsleden zijn ook erg interessant om vooraf even te bekijken. Vooral wanneer de eerder beschreven typologie van Searing (1985) wordt bekeken in vergelijking met de verschillende vormen van dienstverlening die in PartiRep zijn meegenomen. Deze verschillende vormen zijn allemaal onder te brengen in een van de twee categorieën die een volksvertegenwoordiger aan kan nemen: *welfare officer* of *local promotor*. Met dit in het achterhoofd is het interessant om te kijken welke van de twee het meeste naar voren komt bij Nederlandse gemeenteraadsleden. Tabel 1 geeft de frequenties van de verschillende vormen van politieke dienstverlening weer in percentages. Hieruit valt direct al op dat bijna geen enkele vorm van politieke dienstverlening heel vaak voorkomt. Op zijn hoogst geeft 3% van de raadsleden aan wekelijks

bezig te zijn met contacten met de plaatselijke media. Daartegenover staat dat geen enkel raadslid aangeeft om wekelijks hulp aan te bieden aan individuele inwoners van de gemeente. Ruim 55% van de raadsleden geven aan om nooit huwelijken, jubilea of begrafenissen bij te wonen óf een kaartje voor deze gebeurtenissen te sturen. Dit is in bijvoorbeeld de Verenigde Staten juist een enorm populaire vorm van politieke dienstverlening die in Nederland dus nauwelijks blijkt voor te komen. Wanneer alle vormen van politieke dienstverlening naast elkaar gelegd worden springt de typologie van *local promotor* duidelijk beter uit de test dan die van *welfare officer*. Nederlandse raadsleden zijn nauwelijks bezig met het benaderen of helpen van individuele kiezers, terwijl zij grotere successen voor de gemeente en het functioneren van lokale organisaties (zoals ondernemers en actiegroepen) wel duidelijk meer aandacht schenken. Wat ook opvalt is dat het percentage raadsleden dat aangeeft een vorm van politieke dienstverlening ‘te overwegen’ in bijna alle categorieën rond een kwart van de respondenten is. Dit is bijzonder hoog en doet natuurlijk vragen oproepen: waarom hebben raadsleden dit tot nog toe niet gedaan, wat brengt hen ertoe om iets te overwegen of direct al aan te geven iets nooit te doen? Deze vragen zullen helaas niet beantwoord worden in dit onderzoek, maar zijn wel interessant om te bekijken in het totaalplaatje: het plaatje waarin Nederlandse raadsleden over het algemeen al minder aan politieke dienstverlening doen.

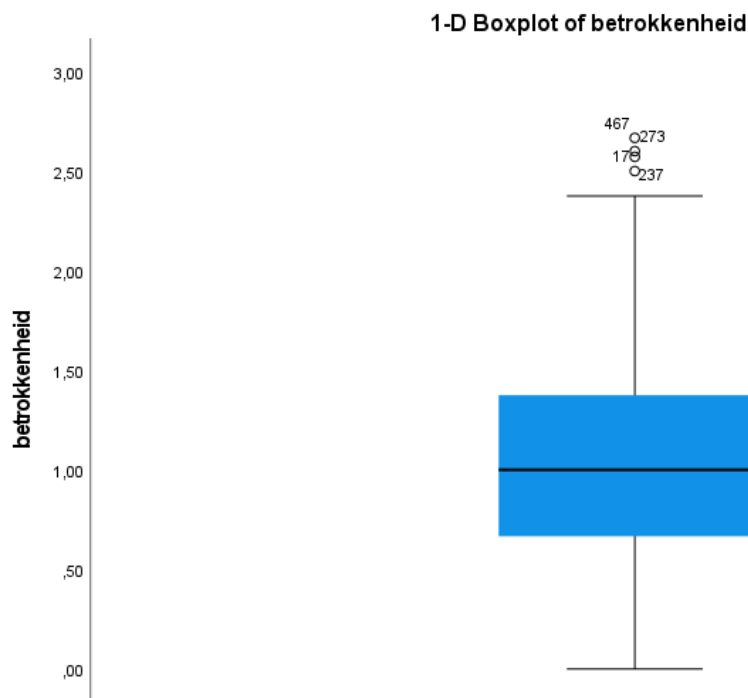
**Tabel 1. Regelmaat van participatie in verschillende vormen van politieke dienstverlening**

		Regelmaat van participatie											Totaal	
		Wekelijks		Eens in twee weken		Eens in maand		Eens in drie maanden		Overweeg dit		Nooit		
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n		
<b>Vormen van politieke dienstverlening</b>	Huwelijken, jubilea, etc.	5	0,9	6	1,0	36	6,3	95	16,6	99	17,3	332	57,9	573
	Huisbezoeken	1	0,2	7	1,3	49	8,8	165	29,5	210	37,5	128	22,9	560
	Lezingen + debatten	3	0,5	7	1,2	84	14,9	296	52,6	155	27,5	18	3,2	563
	Persoonlijke nieuwsbrief	6	1,1	8	1,4	65	11,6	124	22,1	194	34,5	165	29,4	562
	Spreekuren	12	2,1	22	3,9	83	14,7	69	12,2	214	37,9	165	29,2	565
	Adverteren hulp	0	-	3	0,5	33	5,8	66	11,6	110	19,4	356	62,7	568
	Bekendheid successen	11	1,9	22	3,9	113	20,0	196	34,7	146	25,8	77	13,6	565
	Ontmoeten ondernemers + actiegroepen	11	1,9	41	7,2	172	30,3	273	48,1	62	10,9	9	1,6	568
	Plaatselijke media	19	3,4	51	9,0	181	32,0	198	35,0	86	15,2	30	5,3	565



Uiteindelijk zijn deze negen vormen van politieke dienstverlening samengevoegd tot één (afhankelijke) variabele. Deze variabele geeft de gemiddelde mate van politieke dienstverlening van een raadslid weer. Hierbij is de categorie ‘overweeg dit’ gecodeerd als ‘nooit’, gezien de raadsleden dit momenteel nog niet doen. Een gemiddeld raadslid toont een gemiddelde mate van politieke dienstverlening van ongeveer 1, dit stond in de samengevoegde variabele voor ‘eens in de drie maanden’. Dit is bijzonder weinig, gezien het veel dichterbij het minimum van 0 (‘nooit’) ligt dan bij het maximum van 4 (‘wekelijks’). De verspreiding van waarden van de mate van politieke dienstverlening wordt hieronder weergegeven in een boxplot. Daarin valt ook op dat veruit de meeste waarden rond de 1 en daaronder gevonden kunnen worden, terwijl dit niet het midden is van de reeks mogelijkheden.

**Figuur 1: Boxplot van de variabele ‘betrokkenheid’**



Vervolgens zijn ook de descriptieve statistieken van alle onafhankelijke variabelen gedraaid. In totaal waren er 513 respondenten, waarvan er 446 ook geantwoord hebben op de afhankelijke variabele (betrokkenheid). Dit zal dan ook de maximale groep respondenten zijn die in een variabele voorkomt. Vooral de onafhankelijke variabelen op persoonlijk niveau (zelfplaatsing op de links-rechtsschaal en opleidingsniveau) hebben een lagere response. Dit kan bijvoorbeeld zijn doordat de respondenten de vragen te persoonlijk vonden en deze informatie niet wouden delen. Hierbij halveerde de poule van respondenten. Doordat dit grote verschillen dreigde te veroorzaken in de uitkomst van de analyse zijn deze in de eerste analyse niet meegenomen, vervolgens (om de uitkomsten van de variabelen zelf te

onderzoeken) zijn deze alsnog toegevoegd als derde model. Een voorbeeld van een van deze verschillen zijn de resultaten van de onafhankelijke variabele ‘locatie’, zodra er minder casussen waren om naar te kijken, werd de variabele toch statistisch significant. Dit terwijl er wetenschappelijke consensus is, dat meer data meer representativiteit veroorzaakt. Eventuele conclusies die dus over dit statistisch significante resultaat genomen zouden worden zijn wetenschappelijk incorrect en worden om deze reden dan ook niet genomen.

De veranderende resultaten bij de eerste twee modellen worden hier niet meegenomen, gezien deze het gevolg zijn van een onnodig gekrompen groep respondenten, waar dit onderzoek juist met zoveel mogelijk casussen wil werken, om de representativiteit van de groep te waarborgen.

De multivariate analyse van dit onderzoek is een lineaire regressie. Deze is opgebouwd uit drie modellen die gebaseerd zijn op het niveau van de variabelen. Het eerste model is op gemeentelijk niveau, met de variabelen grootte van de gemeente en locatie van de gemeente. Het tweede model is gebaseerd op partijpolitiek, waar het type partij (lokaal versus nationaal) is meegenomen. Het derde, en laatste, model is op individueel niveau en draait om de zelfplaatsing op de politieke linksrechtsschaal van een raadslid en diens opleidingsniveau. Er zijn uiteindelijk twee regressies gedraaid, de eerste met model 1 en 2 en de tweede met alle drie de modellen.

**Tabel 2. Lineair regressiemodel van de mate van politieke dienstverlening van raadsleden**

	<b>Model 1</b>	<b>Model 2</b>	<b>Model 3</b>
(Constante)	0,827***	0,851***	0,854***
	0,062	0,071	0,136
Grootte	0,088**	0,090**	0,012
	0,032	0,032	0,045
	0,054	0,055	0,187*
Locatie	0,063	0,063	0,084
(0 = landelijk)		-0,040	-0,006
Type partij		0,056	0,083
(0 = lokaal)			-0,001
Links-rechtsschaal			0,013
(0 = links)			0,074
Opleidingsniveau			0,042
R <sup>2</sup>	0,042	0,043	0,056
Adj. R <sup>2</sup>	0,037	0,036	0,034
N	445	445	223

*Noot: OLS-regressiecoëfficiënten met standaardfouten tussen haakjes.*

\*\*\*p < 0,001, \*\*p < 0,01, \*p < 0,05

Uit deze analyse blijkt dat gemeentegrootte wel degelijk een statistische significante invloed heeft op de mate van politieke dienstverlening van gemeenteraadsleden. Dit verband is positief, hoe groter de gemeente, hoe meer politieke dienstverlening een raadslid van deze gemeente verwacht kan worden te doen. Het verband is echter niet heel groot, wanneer de grootte van de gemeente stijgt (van bijvoorbeeld klein naar middelklein) neemt de politieke dienstverlening van een raadslid toe met 0,088 procentpunt. In de eerste twee modellen is dit getal ook nog eens statistisch significant, wat aantoont dat er wel degelijk een voorspellende kracht achter het getal zit. De reden dat de grootte van de gemeente in het derde model niet statistisch significant is, is hoogstwaarschijnlijk te wijten aan het lagere aantal casussen. Het verlagen van het aantal casussen heeft er mogelijk voor gezorgd dat de steekproef niet langere representatief was.

Verder is geen enkele andere variabele statistisch significant. Dit toont aan dat de variabelen niet van statistisch significante invloed zijn op de mate van politieke dienstverlening van een raadslid, en dus niet voorspellend werken omdat ze niet sterk genoeg zijn. Enkel de locatie van een gemeente statistisch significant in model drie. Dit effect is statistisch significant op het minste sterke niveau (0,05). Echter is dit ook het model met de minste casussen. Gezien de variabele zijn statistische significantie verliest wanneer er meer casussen bij komen (model 1 en 2) kan er niet veel waarde gehecht worden aan dat resultaat.

## **Discussie**

De zojuist besproken resultaten komen niet overeen met de eerder gestelde hypothesen. Niet alleen zijn vier van de vijf variabelen helemaal niet statistisch significant, de eerste hypothese blijkt juist de andere kant op te werken. Hypothese 1 stelde dat gemeenteraadsleden uit kleine gemeenten meer politieke dienstverlening zouden doen voor hun inwoners dan gemeenteraadsleden uit grote gemeenten. Dit blijkt echter totaal omgedraaid. Hoewel de invloed die verschil in formaat heeft klein is (slechts 0,088 procentpunt), is dit wel statistisch significant. Dat betekent dat hoe groter de gemeente, hoe meer politieke dienstverlening de gemeenteraadsleden in hun gemeente aangeven te doen, hoewel dit effect wel erg klein is. De eerste hypothese wordt dus verworpen en draait de andere kant op. Eventuele verklaringen zijn dat bestuurders in grotere gemeente wel meer fulltime eenheden krijgen voor hun werk, zo stellen Jansen, Denters & Van Zuydam (2020) in hun rapport over de voorwaarden voor een adequate ambtsvervulling en de verbindingen tussen bestuur en inwoners. Dit houdt in dat zij meer uur toegewezen krijgen om hun werk te doen, en dus bijvoorbeeld meer tijd zouden hebben voor politieke dienstverlening. Dit kan echter ook alsnog een andere verklaring hebben. Hierbij komt nog een ander punt, dat wegens gebrek aan data helaas niet in dit onderzoek meegenomen kon worden: het hebben van een ander beroep naast het raadslidmaatschap. Gezien het raadslidmaatschap geen voltijdsbaan is, is het aannemelijk dat raadsleden er nog een andere (parttime of fulltime) baan naast hebben. Het wel of niet

hebben van een tweede baan kan zeker van invloed zijn op de hoeveelheid tijd die raadsleden hebben om politieke dienstverlening uit te voeren in hun gemeente. Dit is dan zeker ook een uitgangspunt dat meegenomen kan worden in toekomstig onderzoek, om te kijken of gemeenteraadsleden met (bij)banen ook een andere type en mate van politieke dienstverlening tonen.

De tweede hypothese probeerde een nieuwe insteek toe te voegen aan de bestaande literatuur over gemeenten: de locatie van de gemeente. Er werd onderscheid gemaakt tussen stedelijke en niet-stedelijke (of rurale) gebieden in de verwachting dat raadsleden uit niet-stedelijke gemeenten een stuk meer aan politieke dienstverlening zouden doen bij hun inwoners dan hun stedelijke tegenhangers. De analyse geeft weer dat dit niet correct is en er in feite geen verschil te vinden is tussen de twee gebieden, eventueel verschil dat wel te vinden is, is niet statistisch significant en verder dus ook niet relevant. Dit kan natuurlijk komen doordat er simpelweg geen verband tussen locatie en de mate van politieke dienstverlening zit, maar ook door de operationalisering van de variabele. Zo is er alsnog de kans dat het makkelijker is om aan politieke dienstverlening te doen in een compacte gemeente, dan in een gemeente die een groter gebied beslaat. Hoewel dit thema misschien niet volledig in lijn ligt met dit onderzoek, is het wel degelijk interessant om in de toekomst te kijken naar verschillen tussen de gebieden, zowel in de mate van politieke dienstverlening als andere verschillen die te verwachten kunnen zijn.

De derde hypothese ging over het type partij van een raadslid. Hierbij stelde de hypothese dat gemeenteraadsleden van lokale partijen meer politieke dienstverlening zouden uitvoeren dan hun collega's van een nationale partij. Dit vooral op basis van eerder onderzoek waaruit kwam dat lokale partijen zich meer focussen op de lokale problemen, dan op de beleidsbesluiten die bij voorbaat al doorgespeeld zouden worden naar een hoger bestuursniveau (Boogers et al. 2007). Dit verschil is in de mate van politieke dienstverlening van raadsleden echter niet terug te vinden. Raadsleden van alle soorten partijen tonen ten opzichte van elkaar een even grote mate van dienstverlening.

De laatste twee hypothesen focussen op persoonlijke kenmerken van een raadslid, specifiek opleidingsniveau en zelfplaatsing op de politieke linksrechtsschaal. Hypothese vier ging ervan uit dat raadsleden aan de linkerkant van het politieke spectrum meer aan politieke dienstverlening in hun gemeente zouden doen. Dit is niet terug te vinden in de resultaten die uit de analyse gekomen zijn. Ditzelfde geldt voor de laatste hypothese, dat raadsleden met een hoger opleidingsniveau minder politieke dienstverlening zouden tonen. Een belangrijke noot om voor deze laatste twee hypothesen is dat het aantal respondenten die ook deze vragen beantwoord hadden bijzonder laag lagen. Slechts 223

van de oorspronkelijk 513 respondenten beantwoordden de vragen, wat doet twijfelen aan de representativiteit van de groep.

Verder is hier ook een aanbeveling voor toekomstige onderzoeken, die zich willen focussen op individuele raadsleden, zoals deze laatste hypothesen doen. Zoals onderzoeken op nationale niveaus aantonen kan er ook een verschil liggen tussen volksvertegenwoordigers (en in het verlengde hiervan raadsleden) van verschillende genders. Zo bleken vrouwelijke parlementsleden in het Verenigd Koninkrijk veel meer aan politieke dienstverlening te doen bij de inwoners van hun eigen districten (Norris & Lovenduski, 1994). Dit werd vervolgens nog eens verder bevestigd door grote verschillen in de hoeveelheid uur die parlementsleden aan politieke dienstverlening besteedden (25 uur voor vrouwelijke parlementsleden tegenover 14 voor hun mannelijke collega's). Een ander kenmerk dat raadsleden op individueel niveau van elkaar onderscheidt is hun leeftijd. Dit kan eveneens een verklaring vormen voor de verschillende maten van politieke dienstverlening van gemeenteraadsleden. In het bijzonder in landen waar er op nationaal niveau een districtenstelsel is met een *winner takes all* opzet, blijkt dit verschil uit te maken (Norris, 1997). In deze landen wordt er per partij slechts één kandidaat afgevaardigd die meedoet aan de verkiezingsstrijd, waardoor er veel naar de persoonlijke successen van een kandidaat gekeken wordt. Nieuwere parlementsleden draaien in hun beginjaren vooral mee op de achtergrond in het nationale parlement, waardoor zij meer tijd overhouden om te besteden aan het verbeteren van hun politieke dienstverlening in het eigen district. Dit is deels dus door een gebrek aan nationale taken, maar ook deels om verbinding te creëren met de inwoners en kiezers in het eigen district. De leeftijd van volksvertegenwoordigers (en daarmee samenhangend de tijd die zij al in het parlement zitten) kan dus wel degelijk uitmaken voor de hoeveelheid politieke dienstverlening waar zij aan doen, gezien dit vaak samenhangt met de taken die zij toegewezen krijgen in het parlement. Voor vervolgonderzoeken zijn dit factoren om mee te nemen in de zoektocht naar een verklaring voor de verschillende maten van politieke dienstverlening van volksvertegenwoordigers.

Een van de mogelijke zwakten van dit onderzoek is het gebrek aan politieke dienstverlening in een land als Nederland, en dus variantie van de afhankelijke variabele ten opzichte van andere landen. Waar in andere landen (en dan voornamelijk op nationaal niveau) erg veel belang wordt gehecht aan de connectie tussen volksvertegenwoordigers en hun eigen district, lijkt dit in Nederland over de linie een stuk minder te zijn. Dit is dan ook interessant om mee te nemen in vervolgonderzoeken. In Nederland is het concept van politieke dienstverlening niet al te bekend, waar dit in andere landen een stuk vanzelfsprekender is. Voor een onderzoek dat poogt te verklaren waar de verschillen in mate van politieke dienstverlening van gemeenteraadsleden vandaan komen, is het dus erg interessant om dit te doen in een land waar over het algemeen al meer politieke dienstverlening plaatsvindt. In Nederland valt dit gebrek aan politieke dienstverlening op nationaal niveau te verklaren wegens het niet stemmen via districten. Hoewel

Nederland wel administratieve kieskringen kent, zorgen deze niet voor een geografisch gebonden Tweede Kamer. Een Kamerlid neemt zitting in de Kamer namens het gehele volk, niet enkel de mensen uit de eigen provincie of district. In dit onderzoek is om die reden gekozen voor het lokale niveau van bestuur, gezien de binding met de regio daar een stuk duidelijker is ten opzichte van het nationale niveau. Er kan echter ook gesteld worden dat op lokaal niveau alsnog bijzonder weinig politieke dienstverlening in het eigen district en voor diens inwoners getoond wordt.

Verder is er in dit onderzoek bewust voor gekozen om geen gewichten toe te voegen aan de variabelen in de dataset, waardoor niet alle groepen een even grote representatie zullen hebben genoten. Deze keuze is gemaakt gezien de steekproef van benaderde raadsleden in eerste instantie al gestratificeerd was op het formaat van de gemeenten, om er zo voor te zorgen dat raadsleden uit alle formaten van gemeentebestuur evenredig naar voren zouden komen. Doordat vervolgens niet ieder uitgenodigd raadslid de enquête heeft ingevuld, kan hier alsnog een verschil in vertegenwoordiging zijn gekomen.

## Bibliografie:

- Andeweg, R. B., Irwin, G. A., & Louwerse, T. (2020). *Governance and politics of the Netherlands*. Red Globe Press.
- André, A., Bradbury, J., & Depauw, S. (2013). Constituency service in multi-level democracies. *Regional & Federal Studies*, 24(2), 129–150. <https://doi.org/10.1080/13597566.2013.858708>
- André, A., Gallagher, M., & Sandri, G. (2014). Legislators' constituency orientation. In *Oxford University Press eBooks* (pp. 166–187). <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199684533.003.0008>
- Arter, D. (2010). The Michael Marsh Question: How do Finns do Constituency Service? *Parliamentary Affairs*, 64(1), 129–152. <https://doi.org/10.1093/pa/gsq043>
- Arter, D. (2017). The what, why's and how's of Constituency service. *Representation*, 54(1), 5–21. <https://doi.org/10.1080/00344893.2017.1396240>
- Boogers, M., Lucardie, A., & Voerman, G. (2007). Lokale politieke groeperingen: Belangenbehartiging, protest en lokalisme. Rijksuniversiteit Groningen/Universiteit van Tilburg.
- Cain, B. E., Ferejohn, J., & Fiorina, M. P. (1984). The constituency service basis of the personal vote for U.S. representatives and British members of Parliament. *the American Political Science Review*, 78(1), 110–125. <https://doi.org/10.2307/1961252>
- Cain, B. E., Ferejohn, J., & Fiorina, M. P. (1987). The personal vote. In *Harvard University Press eBooks*. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674493285>
- Carey, J., & Shugart, M. S. (1995). Incentives to cultivate a personal vote: A rank ordering of electoral formulas. *Electoral Studies*, 14(4), 417–439. [https://doi.org/10.1016/0261-3794\(94\)00035-2](https://doi.org/10.1016/0261-3794(94)00035-2)
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2000). Nederland in delen: De Randstad en de rest. *Index*, 8, 22–23. <https://www.cbs.nl/-/media/imported/documents/2000/39/index1092.pdf?la=nl-nl>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2010). *Gemeente op maat*. Centraal Bureau Voor De Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/nederland-regionaal/gemeente-op->

[maat#:~:text=In%20Gemeente%20Op%20Maat%202010,een%20regionaal%20kader%20worden%20geplaatst.](#)

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019, 15 augustus). Opleidingsniveau. Centraal Bureau Voor de Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/33/verschil-levensverwachting-hoog-en-laagopgeleid-groeit/opleidingsniveau>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, September 28). *Stedelijkheid*. Centraal Bureau Voor De Statistiek. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/39/meer-afval-per-inwoner-in-minst-verstedelijkte-gebieden/stedelijkheid#:~:text=De%20indeling%20van%20gemeenten%20naar,1%20km%20rondom%20dat%20adres.>

Crisp, B. F., & Simoneau, W. M. (2017). Electoral Systems and Constituency Service. In *The Oxford Handbook of Electoral Systems* (pp. 344–364). <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190258658.013.18>

Curtice, J., & Phillips Shively, W. (2009). ‘Who Represents Us Best? One Member or Many? In H. D. Klingemann, *The Comparative Study of Electoral Systems*. OUP Oxford.

De Lange, S., Van Der Brug, W., & Harteveld, E. (2022). Regional resentment in the Netherlands: A rural or peripheral phenomenon? *Regional Studies*, 57(3), 403–415. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2084527>

Dropp, K., & Peskowitz, Z. (2012). Electoral security and the provision of constituency service. *the Journal of Politics*, 74(1), 220–234. <https://doi.org/10.1017/s0022381611001216>

Dudzińska, A., Poyet, C., Costa, O., & Weßels, B. (2014). Representational roles. In *Oxford University Press eBooks* (pp. 19–38). <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199684533.003.0002>

Franks, C. M. (2007). Members and constituency roles in the Canadian federal system. *Regional & Federal Studies*, 17(1), 23–45. <https://doi.org/10.1080/13597560701189602>

Haughey, S. (2017). Extra-parliamentary behaviour in Northern Ireland: MLAs and constituency service. *Journal Of Legislative Studies*, 23(4), 529–548. <https://doi.org/10.1080/13572334.2017.1394737>



- Heitshusen, V., Young, G., & Wood, D. (2004). Electoral context and MP constituency focus in Australia, Canada, Ireland, New Zealand, and the United Kingdom. *American Journal of Political Science*, 49(1), 32–45. <https://doi.org/10.1111/j.0092-5853.2005.00108.x>
- Inter University Attraction Pole, & Van Vonno, C. M. C. (unpublished). *Participation & Representation (PartiRep): Gemeenteraden 2010* [Dataset].
- Jansen, G., B. Denters & S. van Zuydam (2020). *Basismonitor Politieke Ambtsdragers 2019: Raadsleden, wethouders en burgemeesters over hun ambt*. Enschede: Universiteit Twente.
- Lipschits, I. (1963). De politieke partij en de selectie van kandidaten. *Sociologische Gids*, 10(5), p. 273-281.
- Meer, T. van der & Kolk H. van der (red.) (2016), *Democratie dichterbij. Lokaal Kiezersonderzoek 2016*. Stichting Kiezersonderzoek Nederland
- Munyao, F. M., & Kasyula, P. (2021). The Effect of Legislators Education Levels on Constituency Service: A Case Study of CDF Utilization (2008-2013). *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 5(11), 518–528.
- Norris, P., & Lovenduski, J. (1994). The values, priorities and roles of MPs. In *Political Recruitment: Gender, Race and Class in the British Parliament* (pp. 209–225). Chapter, Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, P. (1997). The puzzle of constituency service. *The Journal of Legislative Studies*, 3(2), 29–49. <https://doi.org/10.1080/13572339708420508>
- Patzelt, W. J. (2007). The constituency roles of MPs at the Federal and Länder Levels in Germany. *Regional & Federal Studies*, 17(1), 47–70. <https://doi.org/10.1080/13597560701189610>
- Raunio, T., & Ruotsalainen, T. (2018). Exploring the Most Likely Case for Constituency Service: Finnish MPs and the Change towards Personalised Representation. *Representation*, 54(1), 37–53. <https://doi.org/10.1080/00344893.2018.1492436>
- Russell, M., & Bradbury, J. (2007). The constituency work of Scottish and Welsh MPs: Adjusting to devolution. *Regional & Federal Studies*, 17(1), 97–116. <https://doi.org/10.1080/13597560701189644>

- Searing, D. D. (1985). The role of the good constituency member and the practice of representation in Great Britain. *The Journal of Politics*, 47(2), 348–381. <https://doi.org/10.2307/2130887>
- Smit, D. (2018). *Provincie en parlement. Regionale vertegenwoordiging in de Tweede Kamer, 1815-heden*. <https://repository.ubn.ru.nl/handle/2066/300554>
- Thomassen, J., & Andeweg, R. B. (2004). Beyond collective representation: individual members of parliament and interest representation in the Netherlands. *Journal of Legislative Studies*, 10(4), 47–69. <https://doi.org/10.1080/1357233042000322463>

## Appendix A: relevante SPSS syntax en output

Filter om provinciale staten uit te sluiten:

```
USE ALL.
COMPUTE filter_$=(Parliament_level = 2).
VARIABLE LABELS filter_$ 'Parliament_level = 2 (FILTER)'.
VALUE LABELS filter_$ 0 'Not Selected' 1 'Selected'.
FORMATS filter_$ (f1.0).
FILTER BY filter_$.
EXECUTE.
```

Hercodering van de variabele “betrokkenheid”:

```
RECODE V015a_1 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_1.
EXECUTE.
RECODE V015a_2 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_2.
EXECUTE.
RECODE V015a_3 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_3.
EXECUTE.
RECODE V015a_4 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_4.
EXECUTE.
RECODE V015a_5 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_6.
EXECUTE.
RECODE V015a_6 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_6.
EXECUTE.
RECODE V015a_7 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_7.
EXECUTE.
RECODE V015a_8 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_9.
EXECUTE.
RECODE V015a_9 (6=0) (5=SYSMIS) (4=1) (3=2) (2=3) (1=4) (MISSING=SYSMIS) INTO
DV015a_9.
EXECUTE.
COMPUTE betrokkenheid=MEAN(DV015a_1 to DV015a_9).
EXECUTE.
FREQUENCIES VARIABLES=betrokkenheid
  /STATISTICS=STDDEV MINIMUM MAXIMUM MEAN MEDIAN
  /ORDER=ANALYSIS.
```

### Statistics

betrokkenheid		
N	Valid	446
	Missing	67
Mean		1,0419
Median		1,0000
Std. Deviation		,50808
Minimum		,00
Maximum		2,67

Kruistabel van de variabele 'municipal size' met de variabele 'parliament size' om te checken of dit in de dataset allemaal goed gecodeerd is.

```
CROSSTABS
  /TABLES=Parliament_size BY Municipal_size
  /FORMAT=AVALUE TABLES
  /CELLS=COUNT
  /COUNT ROUND CELL.
```

### Parliament seat size \* Municipal size Crosstabulation

Count

		Municipal size				Total
		Small (17 or less seats)	Medium-Small (19 to 29 seats)	Medium-large (31 to 37 seats)	Large (39 or more seats)	
Parliament seat size	13	18	0	0	0	18
	15	38	0	0	0	38
	17	65	0	0	0	65
	19	0	15	0	0	15
	21	0	71	0	0	71
	23	0	45	0	0	45
	25	0	36	0	0	36
	27	0	27	0	0	27
	29	0	41	0	0	41
	31	0	0	14	0	14
	33	0	0	10	0	10
	35	0	0	21	0	21
	37	0	0	33	0	33
	39	0	0	0	32	32
	45	0	0	0	47	47
Total		121	235	78	79	513

Codering van de nieuwe variabele 'locatie' (codeerschema is op papier uitgevoerd, kan indien nodig aangeleverd worden).

```
SORT CASES BY Parliament_name (A).
DATASET ACTIVATE DataSet1.
```

```
SAVE OUTFILE='C:\Users\Ayla\Documents\Politologie\Jaar 3\Blok 3\Bachelor
Project\PARTIREP NL '+
'merged (18-2-2014) Ayla.sav'
```

## Statistics

ligt de gemeente in stedelijk of ri

N	Valid	513
	Missing	0
Mean		,4347
Median		,0000
Std. Deviation		,49620
Minimum		,00
Maximum		1,00

Lineaire regressie van enkel model 1 en 2:

```
REGRESSION
  /MISSING LISTWISE
  /STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE
  /CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
  /NOORIGIN
  /DEPENDENT betrokkenheid
  /METHOD=ENTER Municipal_size locatie
  /METHOD=ENTER Party_local
  /PARTIALPLOT ALL
  /SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)
  /RESIDUALS DURBIN NORMPROB(ZRESID)
  /CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(2)
  /SAVE PRED ADJPRED MAHAL COOK LEVER RESID ZRESID SRESID DRESID SDRESID DFBETA
  SDBETA DFFIT SDFIT
  COVRATIO.
```

### Variables Entered/Removed<sup>a</sup>

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size <sup>b</sup>	.	Enter
2	Is the party a state-wide or local party? <sup>b</sup>	.	Enter

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. All requested variables entered.

### Model Summary<sup>c</sup>

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change	Durbin-Watson
						F Change	df1	df2		
1	,204 <sup>a</sup>	,042	,037	,49851	,042	9,623	2	443	<,001	
2	,207 <sup>b</sup>	,043	,036	,49878	,001	,511	1	442	,475	1,915

a. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

b. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?

c. Dependent Variable: betrokkenheid

### ANOVA<sup>a</sup>

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	4,783	2	2,391	9,623	<,001 <sup>b</sup>
	Residual	110,090	443	,249		
	Total	114,873	445			
2	Regression	4,910	3	1,637	6,578	<,001 <sup>c</sup>
	Residual	109,963	442	,249		
	Total	114,873	445			

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

c. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?

### Coefficients<sup>a</sup>

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,827	,062		13,351	<,001		
	Municipal size	,088	,032	,166	2,729	,007	,582	1,718
	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	,054	,063	,052	,856	,392	,582	1,718
2	(Constant)	,851	,071		11,979	<,001		
	Municipal size	,090	,032	,171	2,785	,006	,576	1,735
	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	,055	,063	,054	,884	,377	,581	1,721
	Is the party a state-wide or local party?	-,040	,056	-,034	-,715	,475	,972	1,028

a. Dependent Variable: betrokkenheid

### Excluded Variables<sup>a</sup>

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	Is the party a state-wide or local party?	-,034 <sup>b</sup>	-,715	,475	-,034	,972	1,028	,576

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. Predictors in the Model: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

Lineaire met alle 3 de modellen:

```

REGRESSION
/MISSING LISTWISE
/STATISTICS COEFF OUTS R ANOVA COLLIN TOL CHANGE
/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10)
/NOORIGIN
/DEPENDENT betrokkenheid
/METHOD=ENTER Municipal_size locatie
/METHOD=ENTER Party_local
/METHOD=ENTER V037_1 Education
/PARTIALPLOT ALL
/SCATTERPLOT=(*ZRESID ,*ZPRED)
/RESIDUALS DURBIN NORMPROB(ZRESID)
/CASEWISE PLOT(ZRESID) OUTLIERS(2)
/SAVE PRED ADJPRED MAHAL COOK LEVER RESID ZRESID SRESID DRESID SDRESID DFBETA
SDBETA DFFIT SDFIT
COVRATIO.

```

### Variables Entered/Removed<sup>a</sup>

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size <sup>b</sup>	.	Enter
2	Is the party a state-wide or local party? <sup>b</sup>	.	Enter
3	Links-rechts: zelfplaatsing, Highest level of education <sup>b</sup>	.	Enter

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. All requested variables entered.

### Model Summary<sup>d</sup>

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change	Durbin-Watson
						F Change	df1	df2		
1	,206 <sup>a</sup>	,042	,034	,48503	,042	4,877	2	221	,008	
2	,206 <sup>b</sup>	,043	,030	,48605	,000	,077	1	220	,781	
3	,237 <sup>c</sup>	,056	,034	,48484	,013	1,547	2	218	,215	1,971

a. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

b. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?

c. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?, Links-rechts:  
zelfplaatsing, Highest level of education

d. Dependent Variable: betrokkenheid



### ANOVA<sup>a</sup>

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	2,295	2	1,147	4,877	,008 <sup>b</sup>
	Residual	51,991	221	,235		
	Total	54,286	223			
2	Regression	2,313	3	,771	3,264	,022 <sup>c</sup>
	Residual	51,973	220	,236		
	Total	54,286	223			
3	Regression	3,040	5	,608	2,587	,027 <sup>d</sup>
	Residual	51,246	218	,235		
	Total	54,286	223			

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

c. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?

d. Predictors: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?, Links-rechts: zelfplaatsing, Highest level of education

### Coefficients<sup>a</sup>

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	,961	,087		11,094	<,001		
	Municipal size	,016	,044	,032	,376	,707	,610	1,640
	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	,183	,083	,184	2,186	,030	,610	1,640
2	(Constant)	,972	,095		10,247	<,001		
	Municipal size	,019	,045	,037	,427	,670	,580	1,725
	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	,182	,084	,184	2,175	,031	,609	1,641
	Is the party a state-wide or local party?	-,022	,079	-,019	-,278	,781	,930	1,076
3	(Constant)	,854	,136		6,299	<,001		
	Municipal size	,012	,045	,023	,259	,796	,574	1,742
	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	,187	,084	,189	2,234	,027	,607	1,648
	Is the party a state-wide or local party?	-,066	,083	-,057	-,797	,426	,839	1,192
	Links-rechts: zelfplaatsing	-,001	,013	-,007	-,100	,921	,989	1,011
	Highest level of education	,074	,042	,123	1,756	,080	,878	1,139

a. Dependent Variable: betrokkenheid

### Excluded Variables<sup>a</sup>

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	Is the party a state-wide or local party?	-,019 <sup>b</sup>	-,278	,781	-,019	,930	1,076	,580
	Links-rechts: zelfplaatsing	-,008 <sup>b</sup>	-,114	,909	-,008	,993	1,007	,608
	Highest level of education	,106 <sup>b</sup>	1,591	,113	,107	,969	1,032	,594
2	Links-rechts: zelfplaatsing	-,006 <sup>c</sup>	-,097	,923	-,007	,989	1,011	,579
	Highest level of education	,123 <sup>c</sup>	1,760	,080	,118	,878	1,139	,575

a. Dependent Variable: betrokkenheid

b. Predictors in the Model: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size

c. Predictors in the Model: (Constant), ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?, Municipal size, Is the party a state-wide or local party?

## Appendix B: assumpties van een lineaire regressie getoetst

Lineaire regressie van enkel model 1 en 2:

**Collinearity Diagnostics<sup>a</sup>**

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	(Constant)	Variance Proportions		
					Municipal size	ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	Is the party a state-wide or local party?
1	1	2,576	1,000	,02	,01	,04	
	2	,366	2,653	,13	,01	,59	
	3	,057	6,696	,85	,98	,37	
2	1	3,350	1,000	,01	,01	,02	,02
	2	,442	2,752	,03	,00	,52	,10
	3	,152	4,692	,15	,12	,11	,83
	4	,056	7,766	,81	,87	,35	,05

a. Dependent Variable: betrokkenheid

**Casewise Diagnostics<sup>a</sup>**

Case Number	Std. Residual	betrokkenheid	Predicted Value	Residual
17	2,551	2,50	1,2274	1,27258
46	2,301	2,38	1,2274	1,14758
74	2,122	2,00	,9416	1,05839
108	2,356	2,17	,9916	1,17510
130	2,774	2,38	,9916	1,38343
182	2,245	2,17	1,0470	1,11962
187	2,217	2,33	1,2274	1,10592
237	3,167	2,57	,9916	1,57986
273	3,113	2,60	1,0470	1,55295
336	-2,280	,00	1,1372	-1,13723
363	2,022	2,00	,9916	1,00843
366	2,022	2,00	,9916	1,00843
405	2,425	2,11	,9014	1,20972
467	3,278	2,67	1,0318	1,63487
574	2,312	2,20	1,0470	1,15295
591	2,245	2,11	,9916	1,11954
608	2,453	2,13	,9014	1,22361

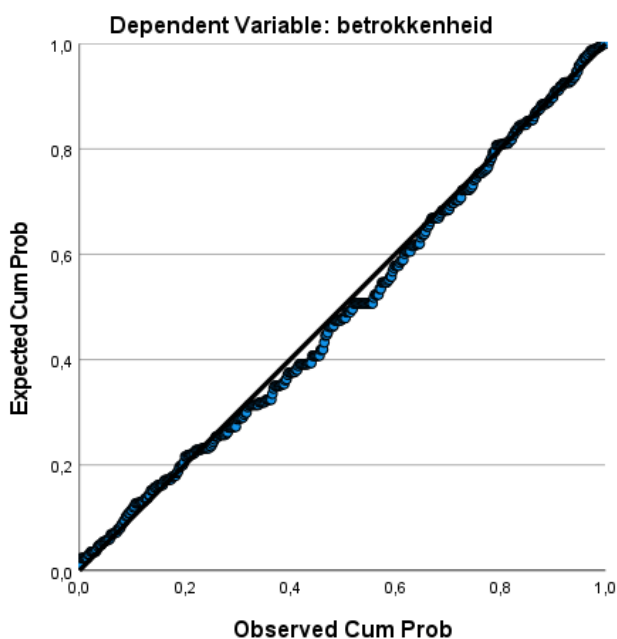
a. Dependent Variable: betrokkenheid

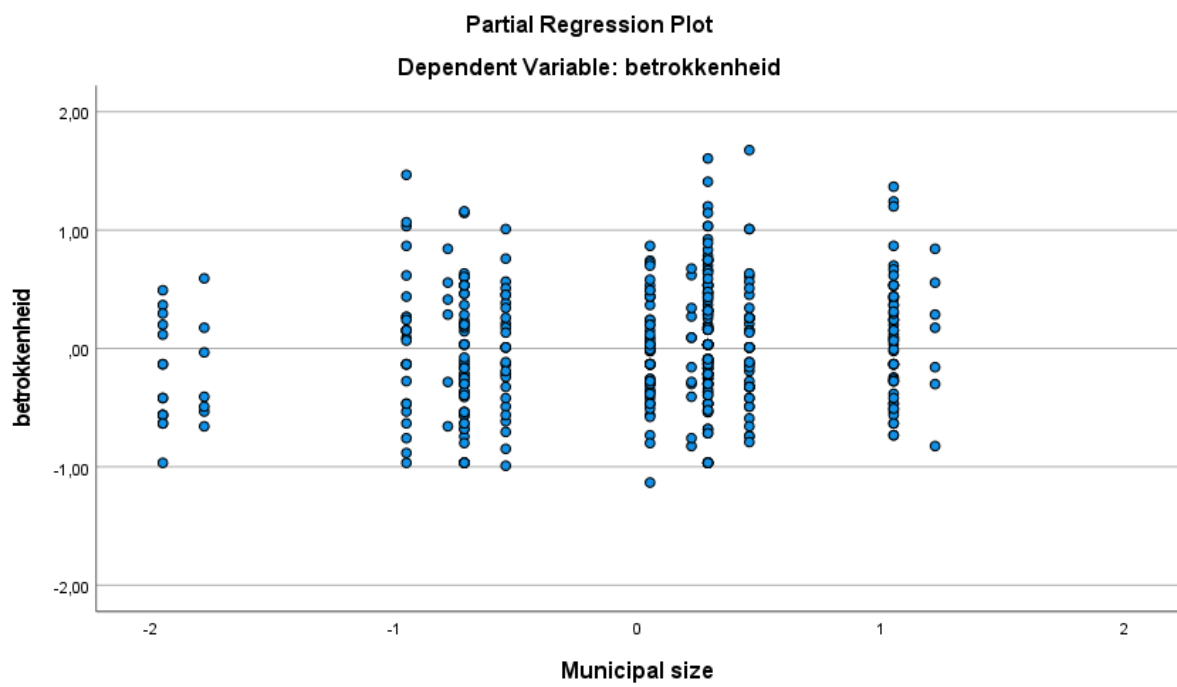
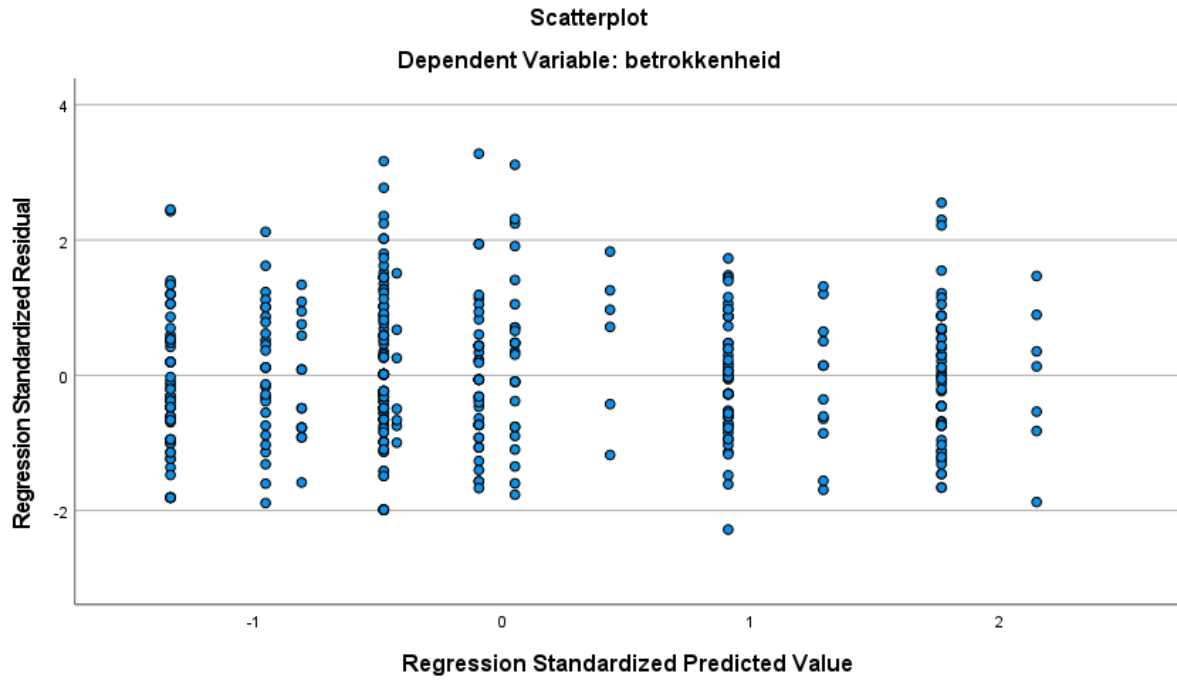
### Residuals Statistics<sup>a</sup>

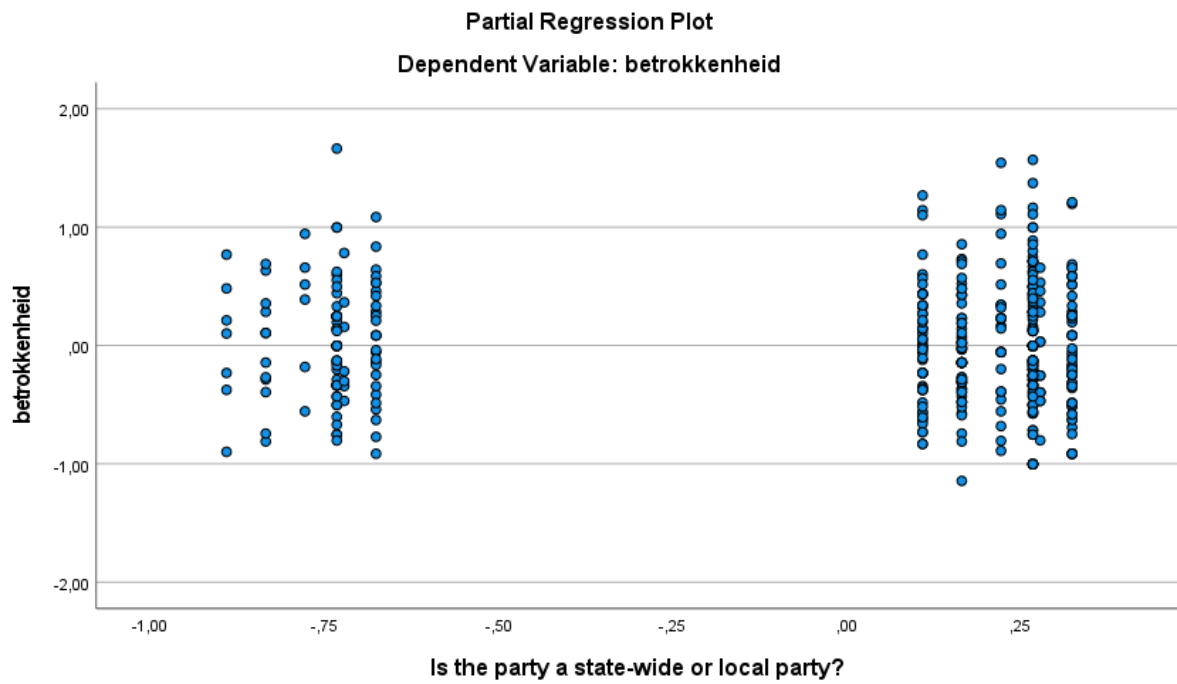
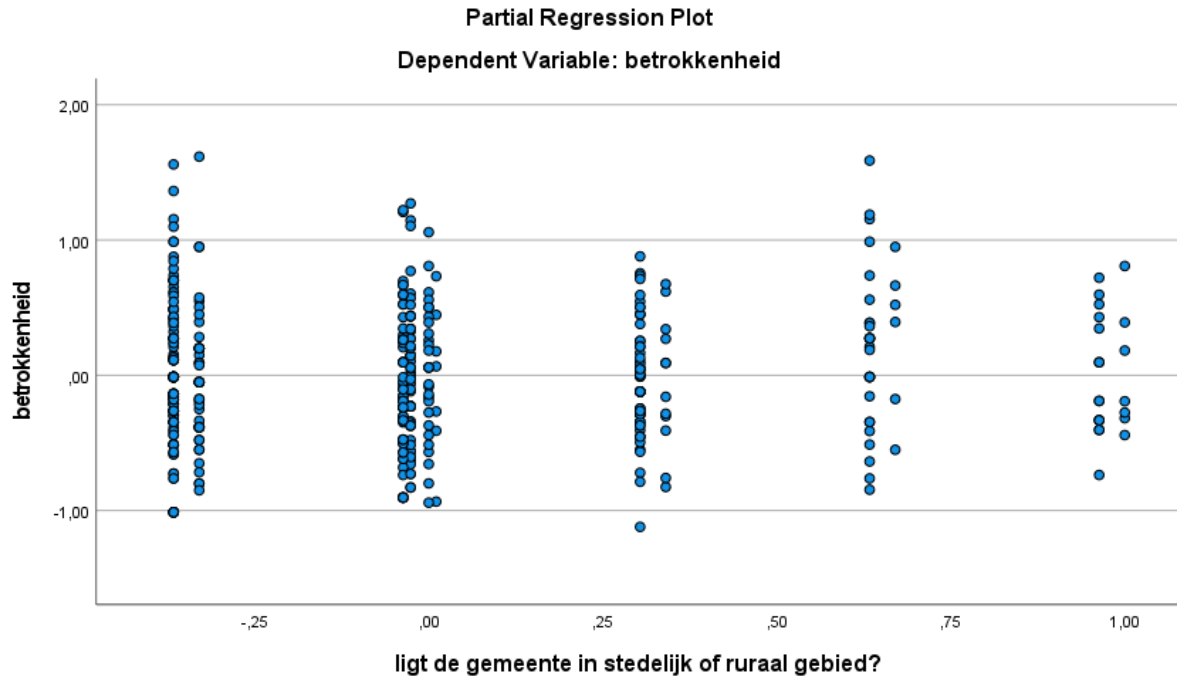
	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	,9014	1,2676	1,0419	,10504	446
Std. Predicted Value	-1,338	2,149	,000	1,000	446
Standard Error of Predicted Value	,036	,082	,046	,011	446
Adjusted Predicted Value	,8927	1,2870	1,0419	,10513	446
Residual	-1,13723	1,63487	,00000	,49710	446
Std. Residual	-2,280	3,278	,000	,997	446
Stud. Residual	-2,287	3,296	,000	1,001	446
Deleted Residual	-1,14375	1,65334	-,00002	,50157	446
Stud. Deleted Residual	-2,298	3,334	,000	1,003	446
Mahal. Distance	1,345	11,170	2,993	2,051	446
Cook's Distance	,000	,031	,002	,003	446
Centered Leverage Value	,003	,025	,007	,005	446

a. Dependent Variable: betrokkenheid

#### Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual







Lineaire regressie met alle 3 de modellen:

**Collinearity Diagnostics<sup>a</sup>**

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	(Constant)	Municipal size	Variance Proportions			
						ligt de gemeente in stedelijk of ruraal gebied?	Is the party a state-wide or local party?	Links-rechts: zelfplaatsing	Highest level of education
1	1	2,595	1,000	,02	,01	,04			
	2	,349	2,729	,13	,01	,63			
	3	,057	6,773	,85	,98	,34			
2	1	3,383	1,000	,01	,01	,02	,02		
	2	,417	2,850	,03	,00	,57	,10		
	3	,144	4,848	,22	,08	,08	,88		
	4	,057	7,737	,74	,91	,33	,00		
3	1	5,029	1,000	,00	,00	,01	,01	,01	,00
	2	,513	3,130	,00	,00	,49	,01	,05	,01
	3	,211	4,884	,00	,00	,04	,46	,44	,01
	4	,129	6,241	,04	,06	,08	,51	,32	,18
	5	,078	8,037	,01	,61	,32	,00	,00	,46
	6	,040	11,173	,94	,32	,07	,01	,18	,34

a. Dependent Variable: betrokkenheid

### Casewise Diagnostics<sup>a</sup>

Case Number	Std. Residual	betrokkenheid	Predicted Value	Residual
17	2,610	2,50	1,2345	1,26552
273	2,857	2,60	1,2149	1,38506
366	2,153	2,00	,9562	1,04382
371	-2,112	,00	1,0242	-1,02419
405	2,417	2,11	,9393	1,17182
414	2,189	2,00	,9385	1,06147
608	2,451	2,13	,9367	1,18830
609	-2,087	,00	1,0117	-1,01167

a. Dependent Variable: betrokkenheid

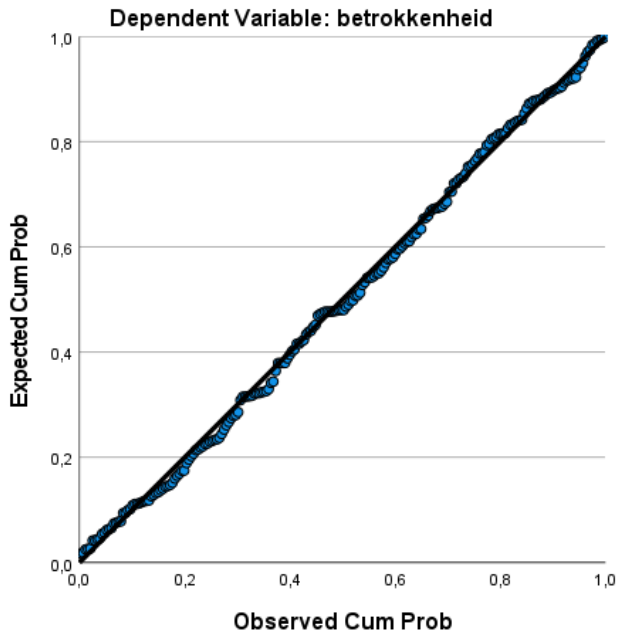
### Residuals Statistics<sup>a</sup>

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	,8635	1,2783	1,0797	,11676	224
Std. Predicted Value	-1,851	1,701	,000	1,000	224
Standard Error of Predicted Value	,055	,119	,078	,016	224
Adjusted Predicted Value	,8585	1,3175	1,0795	,11760	224
Residual	-1,02419	1,38506	,00000	,47938	224
Std. Residual	-2,112	2,857	,000	,989	224
Stud. Residual	-2,132	2,888	,000	1,003	224
Deleted Residual	-1,04303	1,41545	,00018	,49287	224
Stud. Deleted Residual	-2,149	2,938	,001	1,007	224
Mahal. Distance	1,841	12,439	4,978	2,485	224
Cook's Distance	,000	,042	,005	,007	224
Centered Leverage Value	,008	,056	,022	,011	224

a. Dependent Variable: betrokkenheid



Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual



Scatterplot

